

door drs. H. A. C. M. Notenboom

Drs. H. A. C. M. Notenboom is lid van de EVP-fractie van het Europees Parlement.

De naderende Europese verkiezingen

Er zal veel moeten gebeuren om de burgers inzicht te geven in de vragen waarom het bij de Europese verkiezingen in 1984 gaat. Er zal veel ingehaald moeten worden, wat n.l. aan continue informatiestroom, vooral naar aanleiding van de dingen van de dag ontbroken heeft. Want er heeft veel ontbroken in de dagelijkse en wekelijkse berichtgeving, veel wat voor de meeste burgers echt interessant is en door hen als belangrijk wordt ervaren. Dat merkt men vooral in discussies met bezoekersgroepen in Straatsburg, waarbij de kring van geïnteresseerden in de loop der jaren zich steeds uitbreidde. Men is hoogst geïnteresseerd en vaak verontwaardigd dat hen thuis zoveel aan feiten, gebeurtenissen en achtergronden is onthouden.

Dat betreft zowel het wedervaren van de Gemeenschap zelf, als de democratische dimensie ervan, die gelegen is in het feit, dat een (rechtstreeks gekozen) Parlement, beïnvloedend, medebeslissend en controlerend zijn rol daarin speelt. Kritiek daarop, die legitiem is, immers deel uitmaakt van de werking van de democratie, wordt vaak geuit in vormen, die de hele Gemeenschap als zodanig op de helling zetten.

De héle Partij

Mijn stelling is, dat wanneer het Europees Parlement goede zaken verdedigt en de in nationale Parlementen gekozen collega's

van verwante Europese Parlementariërs in hun eigen Parlementen zich daarachter stellen, alsmede hun partijen zelf, succes niet kán uitblijven. Dit 'onderlinge integratieproces' – na het feitelijk beëindigen van het dubbel mandaat extra noodzakelijk geworden – is (nog) niet goed gelukt, m.i. ook niet binnen het CDA.

Er wordt veel inspanning verricht aan het vinden van een werkbare relatie Nationaal Parlement - Europees Parlement met het oog op de cohesie gericht op het Europees integratieproces. Bevredigend is dat in Nederland nog niet geregeld. De Grondwet zou een spreekrecht van Europese Parlementsleden in Commissievergadering

ringen verhinderen. 'Te worden gehoord' in Uitgebreide Commissievergaderingen of Openbare Commissievergaderingen van de Tweede Kamer in de vorm van Hoorzittingen, zoals ook vele anderen worden gehoord, geeft m.i. geen voldoening omdat het door de bevolking gegeven mandaat aan de gekozen EP'ers daarbij niet tot gelding komt.

Minder moeilijk zou het moeten zijn met betrekking tot de relatie van de verwante fracties, i.c. die van de christen-democraten. Maar ook hier is m.i. nog geen bevredigende relatie gevonden. Van persoonlijke vriendschappen en betrekkingen wordt hier afgezien, immers die zijn voorbijgaand in de loop der tijd. Nationale collega's zijn te allen tijde welkom in de fractie van de Europese Volkspartij, omgekeerd geldt thans bij de CDA Tweede Kamerfractie als voorwaarde, dat een vooraanmelding 24 uur tevoren plaatsvindt. Dit werkt feitelijk als een belemmering, al is wellicht door sommigen deze bepaling bedoeld ter voorkoming van teurstelling, wanneer in de drukte van het Kamerwerk plotseling een voorziene vergadering moet worden verschoven of geannuleerd en de EP'er dan mogelijk vergeefs een lange reis gemaakt heeft. Naar het mij voorkomt worden de EP'ers als zodanig door niet weinigen in de Tweede Kamerfractie toch beschouwd als 'Fremdkörper', afkomstig van 'een college, waarmee men toch eigenlijk niets van doen heeft'. Een aan beide zijden meer levendig bewustzijn van te zijn gekozen op lijsten van dezelfde partij, met hetzelfde Program van Uitgangspunten, op verkiezingsprogramms waar telkens het CDA zijn fiat aan gegeven heeft, zou moeten leiden tot een méér opkomen voor elkaars opgaven, dáár waar dat kan. De opdrachten zijn verschillend, de zelfstandigheid van de twee soorten afgevaardigden moet

intact blijven, maar in talloze gevallen verhindert gebrek aan informatie en/of het te zeer uitsluitend met 'eigen' zaken bezig zijn, dat de Europese zaken mede door de publiciteitsmogelijkheden van het nationale circuit worden meegenomen, hetgeen een vermenigvuldigende werking zou kunnen uitoefenen op het bewustzijn der burgers over de dingen waar we samen Europees mee bezig zijn. Vanzelfsprekend is – maar dit betreft meer het beleid zelf – dat door intensiever en saamhoriger contact de gekozenen veel beter in staat zijn de regeringen en afzonderlijke bewindslieden te controleren en daardoor het Europees integratieproces te bevorderen en richting te geven dan vanuit twee volstrekt gescheiden gelederen. Overeind bij dit alles blijft, dat het hebben van rechten en de wijze van gebruik maken twee te onderscheiden zaken zijn. De EP'ers moeten aanvoelen wanneer ze beter niet van hun 'recht' gebruik zouden moeten maken. Ervaringen en fijngevoeligheid spelen hierbij een grote rol.

'Het moet nog maar eens gezegd worden, maar het Europees Parlement is geen concurrent van de nationale Parlementen. Het is de taak van het EP om datgene te controleren en te sturen dat buiten het bereik van de nationale Parlementen is gekomen. Nationale Parlementen en het EP zijn partners in dezelfde strijd: het controleren van macht die uitvoerende organen op nationaal en Europees niveau uitoefenen en bijsturen.'¹

Ook het CDA zelf – als partij – zou meer het Europees gebeuren tot onderwerp van zorg en beleid moeten beschouwen. Gezegd moet worden dat enkele personen uit de CDA-delegatie in het politiek Bureau van de Europese Volkspartij een vertrouwensvolle en invloedrijke positie innemen. Maar op congressen en partijraden functioneert de EG-ontwikkeling op zijn best

¹ S. Patijn, lid van de Tweede Kamer, 'Bevordert de Europese Gemeenschap de democratie in Europa?', Nieuw Europa, maart 1983, blz. 7.

als een appendix. Een soms moeizaam verworven spreekrecht van vijf minuten voor de Nederlandse delegatiechef in de EVP-fractie is meestal het enige, terwijl toch de aanknopingspunten legio zijn, zowel in de interventies van partijvoorzitter, ministers en kamerfractie(s). Ook de wekelijkse kans, die de minister-president voor de televisie heeft zou vaker aangegrepen kunnen worden om – gegeven de samenhangen – EG-beslissingen te vermelden en daarmee de Europese dimensie van veel bestuurlijke problemen in de voorlichting te betrekken. Ik bedoel met dit alles te stellen, dat een presentatie van de ontwikkelingen in EG-verband in de samenhang van onze nationale politieke gebeurtenissen de burger vaak een betere gelegenheid biedt tot bewustwording van de Europese dimensie, dan wanneer 'Europa' als iets volstrekt afzonderlijks aan de orde komt, en dan uitsluitend gebracht door degenen die daarvoor zijn 'ingehuurd', met het gevaar, dat het als 'te ver van mijn bed' wordt ervaren.

Bevoegdheidsvragen presenteren in functie van het te voeren beleid

In het februari-nummer van dit tijdschrift schreef Commissaris Andriessen behartigenswaardige woorden, die ik graag onderschrijf. Hij spitste zijn artikel toe op de ontwikkeling van de bevoegdheden, ook wel institutionele vraagstukken genoemd. Ik ben van mening dat dit in de voorlichting ook een grote rol moet spelen. Immers daar weerspiegelt zich de groei van de integratie, de ontwikkeling van het supra-nationale, de bereidheid tot overdracht van een stukje nationale soevereiniteit, waar een besluitvaardige EG dit nodig maakt. De stuwende rol van het gekozen Europees Parlement staat daarbij ook voor Andriessen centraal.

Wil dat Europees Parlement in de volgende legislatuurperiode zich gedragen weten door een meerderheid in de Euro-

pese bevolking, dan zal het institutionele aspect van de Gemeenschap duidelijk aandacht moeten krijgen. Het EP bereidt zich daarop voor.

Het gaat om de kleine stappen, het beter benutten van nu al bestaande bevoegdheden en hetgeen binnen de thans geldende Verdragen bereikbaar is. Maar ook om een visie hoe via verdragswijziging het gekozen Parlement de stagnatie in besluitvorming zou kunnen doorbreken. Bij nationale grondwetswijziging is daartoe steeds een volksraadpleging nodig in de vorm van (extra) kamerverkiezingen. Analooq daaraan zou ook de bevolking van Europa bij de volgende verkiezing geraadpleegd kunnen worden over zulk een wezenlijke stap.

Ik pleit er echter voor, dat institutionele vraagstukken niet geïsoleerd gepresenteerd worden, niet losgemaakt van de materie waar het eigenlijk om gaat: bijvoorbeeld, dat de EG méér instrumenten krijgt ter bestrijding van de werkloosheid, dat er een krachtig grensoverschrijdend milieubeleid komt, dat er een Europees energiebeleid etc. tot stand komt.

Er zijn genoeg voorbeelden te geven, waaruit blijkt, dat zonder vooruitgang op het institutionele terrein broodnodige beslissingen uitblijven, die ook onze toekomst schaden en waardoor onze landen in de komende eeuw, zo niet eerder, vervallen tot derde- of vierderangs mogelijkheden op het zich ontwikkelende wereldtoneel.

Institutionele vraagstukken op zichzelf, dus geïsoleerd van de inhoudelijke politiek, presenteren aan de publieke opinie zal m.i. de verkeerde indruk kunnen wekken, dat we ons met interessante hobby's bezig houden, die – wederom – 'ver van mijn bed' zijn.

Ook algemene voorlichting over de Gemeenschappen nodig

Al is de politisering na de rechtstreekse verkiezingen in het Europees Parlement

sterker tot gelding gekomen en al zullen de aan de verkiezing deelnemende partijen zeker volop wapenfeiten kunnen presenteren waar het EP-fracties zich ten opzichte van de kiezers op zullen kunnen beroepen, toch zal bij de voorlichting rond de nieuwe verkiezingen, evenals in 1979, een algemene fase vooraf moeten gaan, waarbij Commissie en Parlement, maar ook de Europese Beweging en zelfs Regering, de burgers algemene informatie doorgeven, die minder aanleiding tot partijpolitieke verschillen biedt.

Bij veel gelegenheden, waar voor de Gemeenschap wezenlijke zaken op het spel stonden, werd in het Europees Parlement gestemd met zeer grote meerderheden, waarbij meestal alle of nagenoeg alle Nederlanders tot die meerderheid behoorden. Wanneer de periodieke informatie over de EG, de rol van de Commissie, van de Raad van Ministers en van het Europees Parlement de afgelopen jaren voldoende door de media zou zijn meegenomen en de burgers in redelijke mate op de hoogte zouden zijn over het Europees 'staatsrecht' en het beleid van die instellingen, dan zou de bedoelde algemene informatie 'ronde' overbodig zijn. Thans is dit m.i. echter niet het geval, alle inspanningen van de respectievelijke informatiediensten, betrokken politici en enkele media ten spijt.

Mentaliteit

Willen wij verbetering aanbrengen in het beeld, dat Europa en zijn instellingen oproept, dan behoort daar m.i. toe een juister besef van de plaats van ons land in Europa en in de wereld.

Nederland staat niet centraal in de wereld, Nederland is wél belangrijk in die wereld en in de Gemeenschap.

Het komt in onze partij nogal eens voor, dat we menen de rest van de Gemeenschap en zelfs van de wereld de wet te moeten voorschrijven. Het gevaar bestaat dan dat wanneer bijv. in de Gemeenschap bij ons levende denkbeelden niet of niet

onmiddellijk worden overgenomen die Gemeenschap daarom zelf maar onder kritiek en daarmee in de waagschaal gesteld wordt.

Zulk een 'navelstaarderig provincialisme' draagt er niet toe bij, dat onze kiezers met enthousiasme en idealisme kiezen voor Europa. Toch is een grote mate van idealisme en begeestering noodzakelijk om de talloze remmen, die de ontwikkeling van de Gemeenschap tegenhouden te deblokkeren. Dat is ook in ons welbegrepen eigen belang, reeds nu, méér nog op middellange termijn en evident op lange termijn. Onze partij zou een deel van een Europese beweging moeten zijn, met een stootkracht die reikt van minister-president tot dorpsraadslid, van partijvoorzitter tot afdelingskader en zo tot aan de kiezers en de publieke opinie.

Scepticisme, zo typerend voor ons land, zou plaats kunnen maken voor kritisch beïnvloeden van wat er in Europa, in het Parlement, in de Commissie en in de Raad van Ministers plaatsvindt. Maar ook soms in onze eigen regering. De Nederlandse invloed in Europees Parlement en Commissie is meer dan evenredig groot, sterker dus dan met ons getal overeenkomt. (En wat de Raad betreft: 6 van de 10 minister-presidenten in de EG zijn christen-democraten. Dat legt een extra verantwoordelijkheid op onze politieke stroming.)

We moeten ook vertrouwen hebben in de Europese democratie en onze invloed daarin. Alleen met groot élan en gedreven door een krachtige volkswil, die principieel m.i. alleszins openstaat voor Europese concepties, kan de ontwikkeling doorzetten naar méér Europese samenwerking en Europese besluitvorming. Want de tegenkrachten (ambtelijk, kleinpolitiek, kortzichtigheid, gebrek aan historisch perspectief en economische crisis) zijn heel sterk.

Het CDA moet aan die volkswil overtuigd leiding geven en niet de gescheurdheid

die elke mens innerlijk ervaart, zo zéér expliciteren, dat het tot verscheurdheid tussen volkeren in plaats van tot verbinding der Europese volkeren leidt.

Want is dat niet de christelijke opdracht: De volkeren samenbrengen, en meer en meer wat bindt, laten overheersen boven dat wat scheidt? En moeten wij ons ook niet inzetten voor een christelijk Europa? Voor een Europa waar de geestelijke waarden van het christendom in stand gehouden en ontwikkeld worden, opdat de mens niet wegzinkt in materialisme en egoïsme? Moeten we daarbij ook niet vertrouwen in de Geest, die ook langs de democratie Zijn wind kan laten waaien?

Ook in onze kring wordt niet zelden smalend over, dan wel excuus zoekend in de geringe bevoegdheden van het Europees Parlement, sceptisch gedaan over dat Parlement, vaak onwetend over de invloed, die het naar buiten al heeft.

Collega Ien van den Heuvel zei onlangs in een interview: 'Ik vind, dat het Parlement méér bevoegdheden moet hebben. Maar vooral op mijn terrein, buitenlandse politiek, denk ik dat het nog even méér betekent als het Europees Parlement een uitspraak doet – al heeft het zgn. geen bevoegdheden – dan dat de Nederlandse Tweede Kamer de Verenigde Staten voor de laatste maal waarschuwt.'²

Ik kan dat op verschillende gebieden bevestigen vanuit mijn lidmaatschap van de EP-delegatie voor de betrekkingen met het Congress van de USA. Ons Europees Parlement zal zonder enige twijfel voor de verkiezingen veel voorbeelden ter beschikking hebben waar de platformformule – wij spreken namens 270 miljoen burgers – in en buiten Europa tot beïnvloeding heeft gevoerd.

Ook zijn er naar binnen in de EG veel voorbeelden te geven inzake de rol van EP'ers als 'ambassadeurs van de verbinding

der lid-staten'. Zolang de EG geen federatie is of daarmee vergelijkbaar, hebben de Europees gekozen volksvertegenwoordigers een extra taak, volstrekt eigensoortig, om bij allerlei gelegenheden, dikwijls door henzelf te creëren, contact te leggen met bewindslieden, ambassadeurs, ambtenaren en volksvertegenwoordigers uit andere EG-lidstaten. Ter bevordering van dat moeizame proces van toenadering en integratie. Tot wegruiming van misverstanden, als bijdrage tot beter begrip, tot het vinden van compromissen, tot het funderen van vriendschapsbanden met mensen en regio's, tot het naar de toekomst ombuigen van bestaande praktijken, die vaak gebaseerd zijn op eeuwenlang nationalistisch gegroeide tradities.

We zijn in een ontwikkelingsfase van de Gemeenschap

Elke verkiezingscampagne moet eerlijk zijn. Dat betekent ook, dat niet meer beloofd wordt, dan wat waargemaakt kan worden. Dat is altijd al moeilijk, omdat men niet de toekomst in de hand heeft. Er kunnen onverwachte invloeden zich doen gelden, de invloed van anderen telt ook mee etc.

Voor Europa is dit extra moeilijk, ook omdat – bij alle andere onzekerheden – niemand weet in welk tempo de Europese Gemeenschap de komende jaren zich verder zal kunnen ontwikkelen.

In wat wij de kiezers gaan zeggen, zal een eerlijke verhouding in acht genomen dienen te worden tussen *enerzijds* het feit, dat de Europese Gemeenschap zich nog slechts in een bepaalde ontwikkelingsfase bevindt en derhalve bijvoorbeeld de instrumenten voor een sociaal-economische politiek ter opleving van de bedrijvigheid en tot bestrijding van de werkloosheid zich nog grotendeels in handen van de nationale regeringen bevinden, en *anderzijds* dat reeds nu via de EG bepaalde – uitslui-

² 'De moeizame weg naar een beter Europa'; in 'Voorwaarts', 21-3-1983, blz. 10.

tend in gemeenschapsverband te bereiken – resultaten mogelijk zijn. En dat we ons daarvoor uiteraard met kracht zullen inzetten. Er zijn – met andere woorden – twee verschillende soorten beleid nodig, die natuurlijk wel in dezelfde richting gaan, maar toch onderscheiden moeten worden, zeker bij de verkiezingsbeloften aan de burgers.

Er zijn veel voorbeelden te geven van zaken, die in de huidige fase van de ontwikkeling van de EG realiseerbaar zijn en die de burgers rechtstreeks raken.

Er zijn ook veel voorbeelden te geven van politieke doelstellingen, waar het CDA zich voor in wil zetten, gericht op de voortgang van het integratieproces, welke echter in de komende jaren nog niet tot voor de burgers tastbare voordelen kunnen leiden, maar die volstrekt noodzakelijk zijn tot opbouw van een Europese eenheid. Het grote groeit onder de oppervlakte. Beide soorten inzet hebben natuurlijk raakpunten, maar zullen om valse voorstelling van zaken te voorkomen goed onderscheiden moeten worden en niet door elkaar gehaspeld.

Bij de voorlichters zal derhalve voldoende kennis aanwezig moeten zijn over de fase waarin zich de ontwikkeling van de Gemeenschap bevindt. Daartoe is bij degenen, die de burgers rond de verkiezingen en uiteraard ook daarbuiten tegemoet treden grondige, en liefst ook bezonken kennis van zaken, met inbegrip van de Europese Verdragen nodig. Er wordt helaas nog veel lichtzinnigs te berde gebracht en gekoketteerd met nauwelijks verworven kennis.

Voor de beide aspecten hierboven aangeduid, geldt dat duidelijk gemaakt moet en kan worden, dat we veel problemen van deze tijd niet aankunnen, wanneer we het niet samen in Europees verband doen. Waarbij de successen slechts geleidelijk mogelijk zijn.

Duidelijk zal gemaakt moeten worden, dat het volledige Europees huis, dat we aan het

bouwen zijn, een huis is voor onze kinderen en kleinkinderen. Een huis, dat echter zo belangrijk is, dat ook aan de fundamenten met kracht en doorzettingsvermogen gebouwd moet worden.

De tegenwerkende krachten, die vóór de Tweede Wereldoorlog tot ongebreideld protectionisme hebben geleid en de nationale vraagstukken wilden afwentelen op buurlanden met het gevolg, dat de crisis nog erger werd, zijn zo groot, dat op deelgebieden zelfs het handhaven van wat bereikt werd (acquis communautaire = gemeenschapsverworvenheid) in deze stormachtige periode al een succes genoemd moet worden.

De verkiezingen 1984 voor het Europees Parlement zullen dus geplaatst moeten worden enerzijds in het licht van wat in de komende jaren concreet en tastbaar voor de burgers gedaan en dus beloofd kan worden, en anderzijds in het licht van het feit, dat we tegelijk ook nog met fundamenten bezig zijn, die nu degelijk moeten worden gebouwd, opdat latere generaties er de vruchten van kunnen plukken.

Vervangend beleid en méér eigen middelen

Wat voorkomen dient te worden is, dat met name de geldkostende beleidsonderdelen van de Europese politiek gezien worden als additioneel, als komend bovenop datgene wat nationaal al gebeurt. De belasting-, premie- en heffingendruk (in Nederland het hoogste in de EG) is al zo hoog, dat minstens stabilisatie en eigenlijk verlaging dringend nodig is. Alleen al om de sector overheid in onze samenleving niet nog verder te laten oprukken en de particuliere sector weer ruimte en adem te geven om via het nemen van risicodragende initiatieven een onmisbare bijdrage tot economische groei en daardoor meer werkgelegenheid te geven.

De nieuwe politieken, die met recht van Europa verlangd worden, zullen derhalve grotendeels in de plaats moeten komen van die welke nu nog geheel of voor het

grootste deel nationaal worden gedaan. Vaak zal het Europees efficiënter of goedkoper kunnen, soms zal het nationaal niet meer en Europees nog wél kunnen. Dat betekent, dat propageren en strijden voor méér Europese politiek op veel terreinen moet inhouden te strijden voor de bereidheid, van dat puur nationale af te stappen. Meer Europees en minder nationaal, omdat het Europees beter of alléén maar kan.

Ook hier is spreken met één stem door kandidaten voor het Europees Parlement en leden van de nationale regeringen en parlementen uit dezelfde partij voorwaardig voor geloofwaardigheid.³

Daarnaast zal niet verheeld mogen worden, dat ook in de Europese begroting niet ontkomen kan worden aan het twee keer omdraaien van iedere 'Europese reken-eenheid' (dat is n.l. onder andere de geld-eenheid van de EG-begroting) alvorens die uit te geven.

Op het gebied van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB), waaraan ons land zoveel welvaart en werkgelegenheid, ook in de verwerkende industrie en handel te danken heeft, zal onder handhaving van de beginselen ervan, serieus gewerkt moeten worden aan ombuigingen teneinde het ontstaan van structurele overschotten te vermijden. Beide aspecten: vervangend beleid en een politiek gericht op het vermijden van structurele overschotten in het GLB moeten als onlosmakelijk verbonden aan de dringende eis van uitbreiding van eigen EG-begrotingsmiddelen worden gepresenteerd.

Werkwijze Europees Parlement

Evenals voor de verkiezingen van 1979 wordt ook thans gewerkt door het Europees Parlement als zodanig, alsmede door de verschillende politieke fracties aan

overzichten van wat wel en niet is bereikt, van de vaak zeer gedegen en diepgaande stellingnamen, al of niet uitgemond in beslissingen van de Raad.

Daarop vooruitlopen is niet de bedoeling van dit artikel. Ik bedoelde slechts enkele gedachtengangen aan te dragen over de vraag wat er gedaan moet en kan worden ter verbetering van het beleid, dat Europa en met name het Europees Parlement oproept.

Daarbij zal het niet moeilijk zijn objectief beelden te geven van de werkwijze van het Europees Parlement, dat bij een groot publiek met name wegens het vergaderen op verschillende plaatsen en wegens andere geldkostende omstandigheden een minder gunstig beeld heeft opgeroepen. Aan beide feiten is al veel gedaan, deels tegen de wil van de Raad van Ministers in, die ons in 3 plaatsen wil doen vergaderen, maar met steun van het Europees Hof van Justitie.

Maar wat er tegenover die kosten staat is slechts bij weinigen bekend. Omdat het mijn eigen werkterrein betreft, wil ik een citaat bezigen van een Nederlands parlements-lid, dat de Gemeenschap goed kent. 'Wij weten allen hoe het Europees Parlement zich sedert 1958 heeft ontwikkeld. De taak die dit Parlement heeft, is uitgebreid doordat het aantal taken, dat de EG verkreeg aanzienlijk toenam. Het is het Europees Parlement zelf geweest, dat met inspanning van alle krachten gedaan heeft gekregen, dat eindelijk een volledig begrotingsrecht aan het Europees Parlement is toegekend. Als men dit begrotingsrecht vergelijkt met de wijze waarop bijvoorbeeld de Tweede Kamer haar begrotingsrecht uitoefent dan kan men niet anders dan constateren dat het Europees Parlement dit veel diepgaander en veel gedetailleerder doet dan de Tweede Kamer.

³ Voor meer over vervangend beleid zie: Harry Notenboom, 'Vervangend beleid in de E.G.', E.S.B. d.d. 20 april 1983, en uitvoeriger in een eigen uitgave van de EVP-fractie Brussel: 'Vervangend Beleid, een onmisbaar element voor de toekomst van de Europese begroting'.

Niet alleen de begrotingscommissie van het Europees Parlement doet uitvoerig onderzoek naar de doelmatigheid en de effectiviteit van de uitgaven, ook de controle achteraf via de zgn. Contrôle-commissie van het Europees Parlement is veel beter geregeld dan in Nederland.⁴

De wind zit tegen, maar mits op basis van deskundigheid, geïntegreerde actie binnen de gehele partij, alsmede vanuit een aan de toekomst van ons werelddeel dienstbare en christelijke houding, zullen de kandidaten en hun helpers, zal ons CDA in 1984 geenszins met de mond vol tanden

hoeven te staan. Maar dat geldt ook voor anderen.

Het gaat voor ons niet alleen om economische, niet alleen om materiële waarden. Het gaat vooral om geestelijke waarden.

Het gaat inderdaad om de toekomst van onze volkeren in de diepste zin waar het Europees Parlement zich dagelijks intensief om bekommert.

⁴ S. Patijn, in reeds geciteerd artikel, blz. 7.